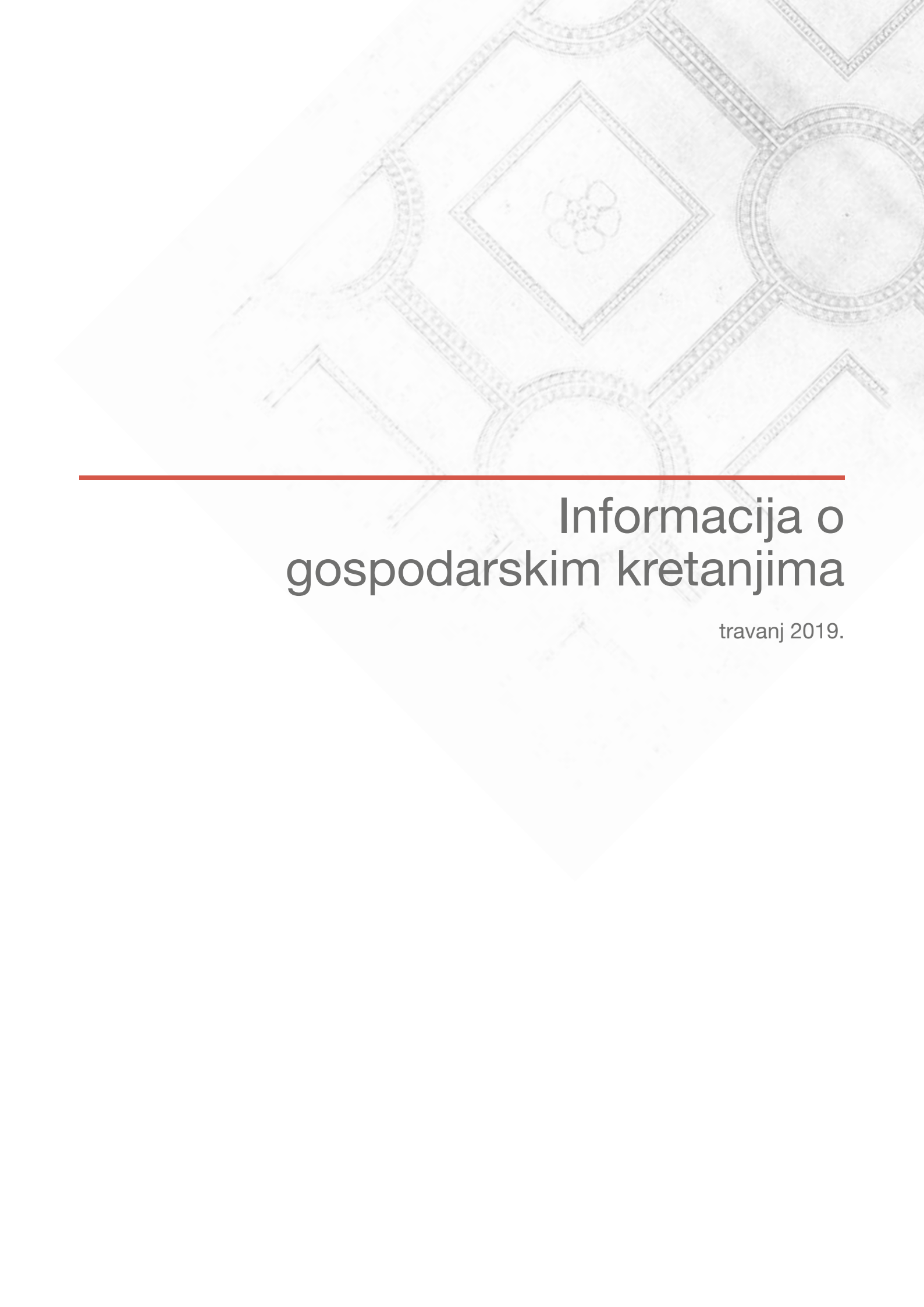

Informacija o gospodarskim kretanjima

travanj 2019.

Sažetak

Mjesečni pokazatelji gospodarske aktivnosti upućuju na rast realnog BDP-a početkom 2019., nakon stagnacije krajem prošle godine. Godišnja inflacija potrošačkih cijena ubrzala se s 0,2% u siječnju na 0,5% u veljači, a najveći doprinos tome dale su cijene energije. HNB je nastavio provoditi ekspanzivnu monetarnu politiku i održavati iznimno visoku razinu likvidnosti domaćega financijskog tržišta. Pritom se blago ubrzao godišnji rast plasmana poduzećima i stanovništvu. U posljednjem je tromjesečju 2018. zabilježeno pogoršanje salda tekućeg i kapitalnog računa platne bilance uz porast neto inozemne zaduženosti domaćih sektora. Povoljna fiskalna ostvarenja tijekom 2018. donekle su krajem godine umanjena plaćanjima za jamstva izdana brodogradilištima, no čini se da bi na razini cijele godine ponovno mogao biti ostvaren višak proračuna.

Model prve procjene BDP-a upućuje na rast gospodarske aktivnosti u prvom tromjesečju 2019. nakon stagnantnih kretanja krajem 2018. (Slika 1.). Unatoč padu industrijske proizvodnje u veljači ove godine u odnosu na siječanj u prva dva mjeseca ove godine ona se povećala za 6,0% u usporedbi s prosjekom prethodnog tromjesečja (Slika 3.). Navedeno povećanje odražava rast u svim glavnim industrijskim grupacijama osim energije, a najveći pozitivan doprinos dala je proizvodnja intermedijarnih dobara (Slika 4.). Osim toga, u siječnju i veljači intenzivirao se i rast realnog prometa od trgovine na malo, koji je u usporedbi s prethodnim tromjesečjem porastao za 2,8% (Slika 7.). U siječnju su se značajno povećali i radovi na zgradama i ostalim građevinama, pa je, nakon blagog smanjenja krajem prethodne godine, na tromjesečnoj razini zabilježen rast ukupne građevinske aktivnosti od visokih 12,0% (Slika 5. i 6.).

Indeks pouzdanja potrošača nalazi se na najvišoj razini otkad se mjere njihova očekivanja.¹ Indeks je blago porastao u prvom u odnosu na prethodno tromjesečje, što ponajprije odražava bolja očekivanja financijske situacije u kućanstvu za 12 mjeseci u usporedbi sa stanjem danas, a blago poboljšanje zabilježeno je i kod očekivanja glede potrošnje trajnih kupovnih dobara u sljedećih 12 mjeseci u odnosu na proteklih 12 mjeseci. Kada je riječ o poslovnim subjektima, u prvom je tromjesečju došlo do rasta optimizma u svim promatranim djelatnostima u odnosu na prethodna tri mjeseca te se tako poslovni optimizam i dalje nalazi na relativno visokim razinama. Pritom je najznačajnije poboljšanje očekivanja zabilježeno u trgovini, pri čemu se gotovo dosegla rekordna razina ostvarena u prvoj polovini 2018. godine (Slika 8.).

Povoljna kretanja na tržištu rada nastavila su se i u prva dva mjeseca 2019., ali nešto slabijom dinamikom nego u posljednjem tromjesečju 2018. godine. Ukupan broj zaposlenih u siječnju i veljači bio je za 0,5% veći u odnosu na prosjek prethodnih triju mjeseci. Rast zaposlenosti bio je široko rasprostranjen po djelatnostima NKD-a, a najznatniji doprinos rastu dalo je zapošljavanje u sektoru građevinarstva i u ostalim uslužnim djelatnostima (Slika 14.). Istodobno je zabilježen nastavak smanjenja nezaposlenosti, na što je u nešto većoj mjeri utjecalo brisanje iz evidencije zbog ostalih razloga (nepridržavanje zakonskih odredbi, odjava s evidencije i nejavljanje) nego zapošljavanje iz evidencije HZZ-a. Zbog navedenih se kretanja administrativna stopa nezaposlenosti u siječnju i veljači snizila na 8,5%, s 8,9%, koliko je iznosila u posljednja tri mjeseca 2018. godine (Slika 15.). Rast plaća dinamizirao se u siječnju i veljači 2019., nakon stagnantnih kretanja na kraju prethodne godine,

pa su tako nominalne bruto plaće porasle za 1,3% u odnosu na prethodno tromjesečje. Pritom je rast plaća u privatnom sektoru (1,4%) bio nešto izraženiji nego u javnom sektoru (1,2%, Slika 16.).

Potrošačke su se cijene u veljači povećale za 0,2% u odnosu na prethodni mjesec, čemu je najviše pridonio porast cijena energije (naftnih derivata, krutih goriva i plina) te povrća. Trend rasta cijena sirove nafte na svjetskom se tržištu nastavio, te se cijena barela sirove nafte tipa Brent povećala s 61 USD krajem siječnja na 66 USD krajem veljače, što se ponajviše pripisuje smanjenoj ponudi tog energenta na svjetskom tržištu. Mjesečni rast cijena ublažilo je sezonsko sniženje cijena odjeće i obuće te pojeftinjenje zračnog prijevoza. Osim toga, u veljači su smanjene i cijene određenih prehrambenih proizvoda (meso te mlijeko, sir i jaja), što se djelomično može pripisati odgođenom učinku smanjenja stope poreza na dodanu vrijednost s 25% na 13%. Godišnji rast potrošačkih cijena ubrzao se s 0,2% u siječnju na 0,5% u veljači, a to je uglavnom bilo rezultat povećanja godišnje stope promjene cijena energije. Doprinos energije godišnjoj inflaciji povećao se tako s -0,1 postotnog boda u siječnju na 0,3 postotna boda u veljači, od čega najveći dio otpada na doprinos krutih goriva, dok je doprinos naftnih derivata inflaciji blago negativan. Temeljna se inflacija u veljači zadržala na razini od 0,6%, koliko je iznosila i u siječnju.

Na tekućem i kapitalnom računu platne bilance u posljednjem je tromjesečju 2018. ostvaren manjak od 0,6 mlrd. EUR, što znači da se pogoršao za 0,1 mlrd. EUR u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (Slika 57.). Nepovoljna su ostvarenja posljedica značajnog povećanja manjka u robnoj razmjeni s inozemstvom s obzirom na to da je godišnji rast uvoza bio znatno brži od rasta izvoza (11,2% prema 1,8%). Za razliku od toga, višak na računu usluga zamjetno se poboljšao, posebno zahvaljujući uslugama putovanja, usluga istraživanja i razvoja te računalnih usluga. Znatno se povećao i višak na računima sekundarnog dohotka i kapitalnih transakcija, kao rezultat veće isplate sredstava iz fondova EU-a krajnjim korisnicima. Poboljšanje poslovnih rezultata domaćih poduzeća i banaka u inozemnom vlasništvu nadomješteno je rastom dobiti stranih poduzeća u vlasništvu rezidenata, smanjenjem kamatnih troškova na inozemni dug i povećanjem prihoda od naknada privremeno zaposlenih osoba u inozemstvu, te je saldo na računu primarnog dohotka ostao blago pozitivan i gotovo nepromijenjen u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Promotrite li se ostvarenja u cijeloj 2018., višak na tekućem i kapitalnom računu iznosio je 4,0% BDP-a, odnosno smanjio se u usporedbi s prethodnom godinom isključivo zbog negativnog

1 U skladu s odlukom Europske komisije promijenjena je metodologija na kojoj se temelji izračun Indeksa pouzdanja potrošača. Prema novoj metodologiji Indeks uključuje sljedeća četiri pitanja: 1) Ocjena financijske situacije u kućanstvu danas u odnosu na stanje prije 12 mjeseci, 2) Očekivanje financijske situacije u kućanstvu za 12 mjeseci u usporedbi sa stanjem danas, 3) Očekivanje ukupne ekonomske situacije u Hrvatskoj za 12 mjeseci u usporedbi sa stanjem danas, 4) Očekivanje potrošnje u sljedećih 12 mjeseci na kupovinu trajnih dobara u odnosu na proteklih 12 mjeseci, dok su u staroj metodologiji postavljana sljedeća pitanja: 1) Očekivanje financijske situacije u kućanstvu za 12 mjeseci u usporedbi sa stanjem danas, 2) Očekivanje ukupne ekonomske situacije u Hrvatskoj za 12 mjeseci u usporedbi sa stanjem danas, 3) Očekivanje promjene broja nezaposlenih za 12 mjeseci, 4) Vjerojatnost povećanja uštedevine tijekom sljedećih 12 mjeseci. Promjena u pitanjima obuhvaćenima anketom nema značajan učinak na vrijednost i dinamiku indeksa, ali olakšava njegovu interpretaciju.

utjecaja troškova ispravaka vrijednosti potraživanja od koncerna Agrokor na tekuću dobit banaka u 2017. i time prouzročeni nižih rashoda na računu primarnog dohotka.

U ožujku se nominalni tečaj kune prema euru kretao u uskom rasponu od $\pm 0,1\%$ oko prosječno ostvarenog tečaja od 7,42 EUR/HRK (Slika 21.). Na kraju ožujka nominalni je tečaj iznosio 7,43 EUR/HRK, isto koliko je iznosio na kraju prethodnog mjeseca te gotovo isto kao na kraju ožujka prošle godine. Pritom je indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune na kraju ožujka bio približno jednak razini s kraja veljače.

Kratkoročne kamatne stope na europskom tržištu novca zadržale su se i tijekom ožujka u negativnom području. Prekonoćna kamatna stopa na bankarskom tržištu europske EONIA na kraju ožujka iznosila je $-0,36\%$, a šestomjesečni EURIBOR $-0,23\%$ (Slika 24.). Premije za rizik europskih zemalja s tržištima u nastajanju u istom su razdoblju ostale relativno stabilne (Slika 25.). Isto vrijedi i za premiju za rizik Hrvatske, koja je na kraju ožujka 2019. iznosila 93 bazna boda, što je, izuzevši Rumunjsku, malo više u odnosu na usporedive zemlje Srednje i Istočne Europe.

Likvidnost domaćega bankovnog sustava zbog ekspanzivne se monetarne politike HNB-a zadržala na iznimno visokim razinama. Prosječan višak kunske likvidnosti tek se blago povećao u ožujku te je iznosio 33,3 mlrd. kuna, što je nešto manje od dosad najviše razine kunske likvidnosti dosegnute u siječnju. U takvim uvjetima na domaćem međubankovnom prekonoćnom tržištu nije zabilježen promet još od srpnja 2018. godine (Slika 54.). Kamatna stopa na jednogodišnje kunske trezorske zapise Ministarstva financija nepromijenjena je od veljače 2018. godine te je u ožujku i nadalje iznosila $0,09\%$ (Slika 28.).

Kamatne stope banaka na novoodobrene kredite nefinancijskim poduzećima i stanovništvu pretežno su se smanjile tijekom veljače (slike 28. i 29.). Smanjenju kamatnih stopa pridonijela su uglavnom povoljna kretanja kamatnih stopa na prvi put ugovorene kredite poduzećima (Slika 31.). Također su se smanjile kamatne stope na prvi put ugovorene stambene i potrošačke kredite stanovništvu (slike 32. i 33.), pri čemu su troškovi kunsoga stambenog financiranja prvi put bili na malo nižoj razini od deviznoga. Kamatna stopa na ukupne oročene depozite spustila se u veljači na dosad najnižu razinu, što je bilo rezultat smanjenja kamatne stope na oročene depozite poduzeća (Slika 35.), dok se za stanovništvo blago povećala zbog produženja ročnosti novih depozita (Slika 34.). Razlika između kamatnih stopa na ukupne nove kredite i depozite smanjila se tijekom veljače, a razlika između kamatnih stopa na stanja kredita i depozita ostala je gotovo nepromijenjena (Slika 37.).

Monetarna kretanja u veljači 2019. obilježio je pad neto domaće aktive (NDA) monetarnog sustava uzrokovan rastom depozita opće države te, u manjoj mjeri, smanjenje neto inozemne aktive (NIA) monetarnog sustava. Takva su kretanja rezultirala smanjenjem ukupnih likvidnih sredstava (M4) u veljači 2019. za 1,9 mlrd. kuna ili $0,6\%$. Promatra li se na godišnjoj razini, rast ukupnih likvidnih sredstava u veljači se znatno usporio, na $4,8\%$, isključujući utjecaj tečajnih promjena (Slika 49.). U strukturi M4 godišnji rast novčane mase (M1) usporio se na $17,1\%$ (Slika 48.), dok se godišnji pad kvazinovca ubrzao, te je na kraju veljače iznosio $1,2\%$ (isključujući učinak tečajnih promjena).

Ukupni plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim države) povećali su se u veljači za 1,2 mlrd. kuna (na osnovi transakcija), a njihov je godišnji rast dosegno

$5,0\%$ (Slika 40.). Pritom je kreditiranje nefinancijskih poduzeća na kraju veljače bilo za $2,8\%$ veće nego u istom mjesecu prošle godine (Slika 41.), a kreditiranje stanovništva za $6,6\%$ (Slika 42.). Snažnijem rastu plasmana stanovništva pridonijelo je ubrzanje godišnjeg rasta gotovinskih nenamjenskih kredita ($12,9\%$), dok su se stambeni krediti na godišnjoj razini usporili na $3,7\%$. Promatra li se valutna struktura, udio kunske plasmana u ukupnim plasmanima stanovništvu nastavio je rasti te je krajem veljače dosegno $52,2\%$ (Slika 47.). Prodaje nenaplativih plasmana i u veljači su se odrazile na godišnji rast nominalnog stanja plasmana ($3,5\%$), koji je i dalje zamjetno manji od rasta na osnovi transakcija.

Bruto međunarodne pričuve iznosile su na kraju ožujka 18,4 mlrd. EUR te su u odnosu na prethodni mjesec smanjene za $0,6$ mlrd. EUR ili $3,0\%$, čemu je pridonijela niža razina ugovorenih repo poslova (Slika 56.). U usporedbi s krajem prethodne godine za bruto pričuve zabilježeno je povećanje od $0,9$ mlrd. EUR ili $5,3\%$. Neto raspoložive pričuve tek su se neznatno povećale u odnosu na kraj prošle godine pa su na kraju ožujka iznosile 16,0 mlrd. EUR.

Neto financijske obveze domaćih sektora prema inozemstvu u posljednjem su se tromjesečju 2018. povećale za $2,0$ mlrd. EUR (isključujući promjenu bruto međunarodnih pričuva i obveza HNB-a). Pritom su se neto dužničke obveze povećale za $1,5$ mlrd. EUR, a neto vlasnička ulaganja iz inozemstva za $0,5$ mlrd. EUR (Slika 59.). Rast neto dužničkih obveza rezultat je pogoršanja neto inozemne pozicije banaka za $2,2$ mlrd. EUR, pri čemu je središnja banka polovinu tog iznosa putem deviznih intervencija otkupila od poslovnih banaka, čime su povećane međunarodne pričuve (Slika 60.). S druge strane, neto dužničke obveze ostalih domaćih sektora snažno su se smanjile zbog zamjetnog pada duga prema vlasnički povezanim vjeroćnicima u inozemstvu, što je djelomično rezultat značajnih transakcija pretvaranja duga u kapital. Izravna vlasnička ulaganja u Hrvatsku ostala su razmjerno skromna te su uglavnom ostvarena u djelatnosti poslovanja nekretninama, isključujući li se spomenuto povećanje priljeva vlasničkih ulaganja iz inozemstva na temelju pretvaranja duga u kapital. Prema podacima dostupnim za siječanj 2019. početkom godine nastavilo se povećavanje neto inozemnog duga prema inozemstvu.

Zahvaljujući nastavku povoljnog utjecaja gospodarskog ciklusa na porezne prihode te istodobnom kontroliranom rastu većine kategorija rashoda, čini se da se i u 2018. može očekivati višak proračuna opće države. Ipak, proračunski bi višak mogao biti manji nego u 2017. godini, djelomično i pod utjecajem krajem godine izvršenih plaćanja po jamstvima izdanim pojedinim brodogradilištima. Ta se plaćanja prema statističkoj metodologiji EU-a (ESA 2010) uključuju u rashode opće države, za razliku od nacionalne statističke metodologije.

Povoljna proračunska ostvarenja, uz ostvareni gospodarski rast i jačanje tečaja kune u odnosu na euro, utjecali su na smanjenje udjela duga opće države u BDP-u s $77,5\%$ na kraju 2017. godine na $74,1\%$ u prosincu 2018. Potrebno je naglasiti da su podaci o javnom dugu revidirani u sklopu daljnjeg usklađivanja sektorizacije institucionalnih jedinica s metodologijom ESA 2010. Revizijom je obuhvaćen relativno velik broj resektorizacija, od čega se dominantan dio odnosi na turističke zajednice i razvojne agencije, zbog čega je razina javnog duga u 2018. povećana za približno $1,0$ mlrd. kuna.²

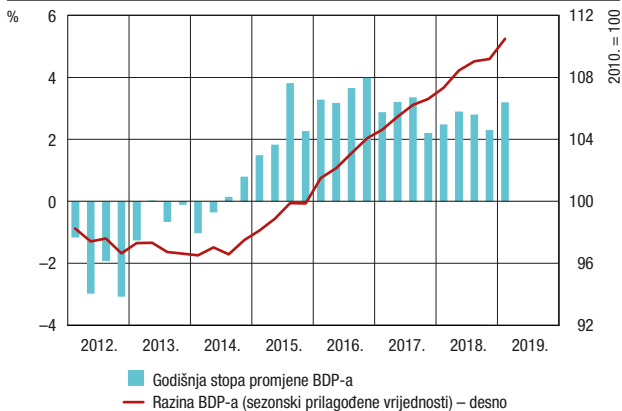
Budući da su se poboljšali fiskalni i gospodarski pokazatelji, u ožujku ove godine jedna je agencija za dodjelu kreditnog rejtinga povisila ocjenu (rejting) Hrvatske na investicijsku

2 Posljedica je ove revizije različit obuhvat podataka u statistici državnih financija u odnosu na druge makroekonomske statistike, koji će naknadno biti usklađen (u ovom trenutku nije poznato točno kada).

razinu. Prema podacima Ministarstva financija³ u siječnju i veljači 2019. godine ostvaren je veći manjak proračuna središnje države u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, i to

zbog nešto izraženijega godišnjeg rasta rashoda u odnosu na rast prihoda.

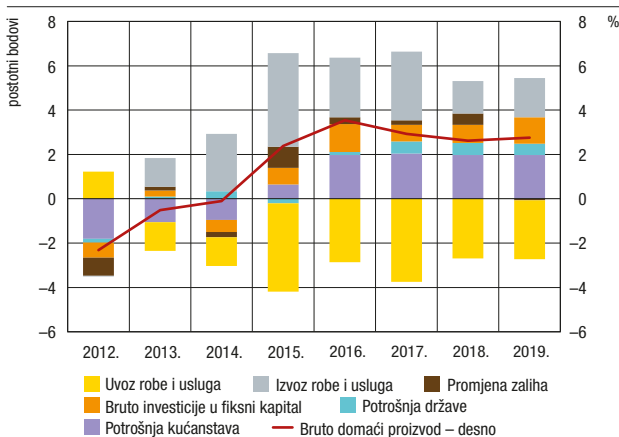
Slika 1. Tromjesečni bruto domaći proizvod
sezonski prilagođene realne vrijednosti

Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2019. odnosi se na Mjesečni pokazatelj realne gospodarske aktivnosti HNB-a, procijenjen na temelju podataka objavljenih do 29. ožujka 2019.

Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a); izračun HNB-a

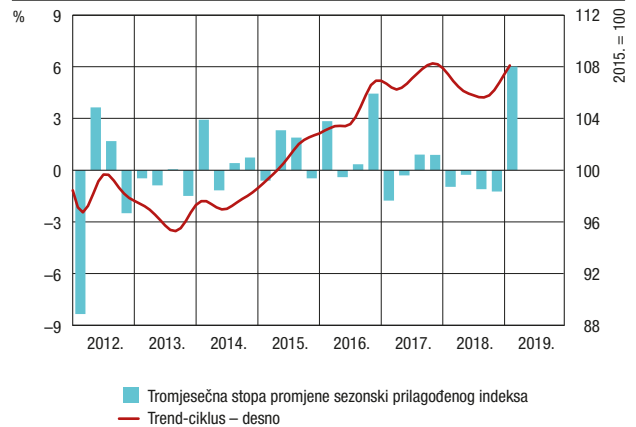
Slika 2. Promjena BDP-a
doprinosi po komponentama

Napomena: Projekcija za 2019. preuzeta je iz službene projekcije HNB-a iz prosinca 2018.

Izvor: DZS

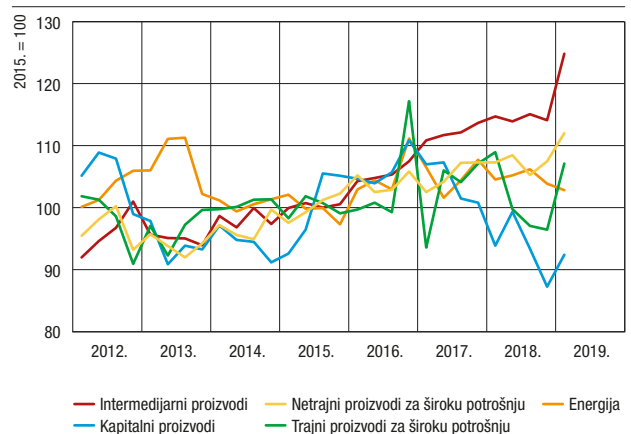
Slika 3. Industrijska proizvodnja

Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2019. odnosi se na siječanj i veljaču.

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 4. Industrijska proizvodnja prema glavnim industrijskim grupacijama
sezonski prilagođeni indeksi

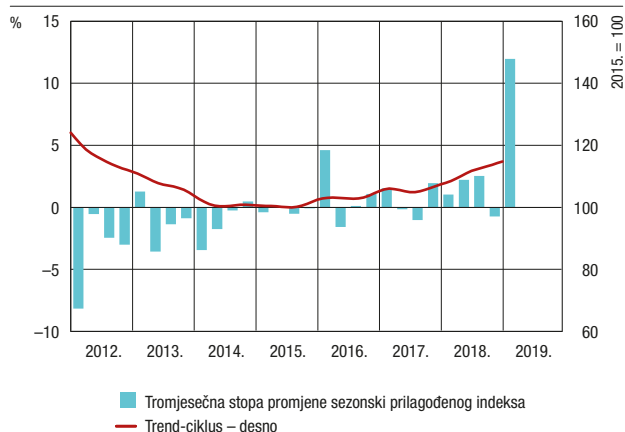

Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao prosjek mjesečnih podataka.

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

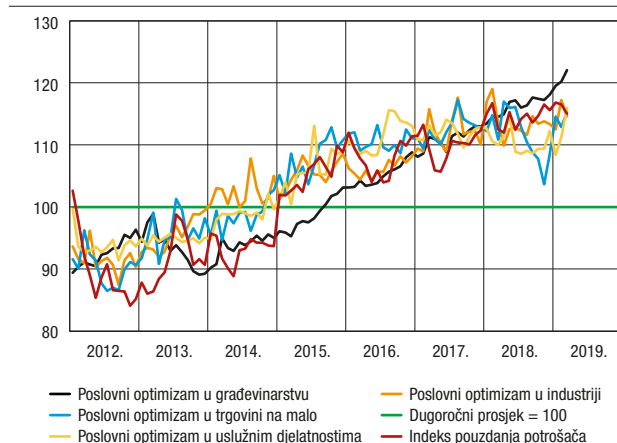
³ Mjesečni podaci za središnju državu, državnu upravu i podsektore socijalne sigurnosti koji se prema zahtjevima Direktive Vijeća 2011/85/EU moraju objaviti prije kraja sljedećega kalendarskog mjeseca. Objavljeni podaci odnose se na jedinice opće države prema obuhvatu statističke metodologije ESA 2010, osim podataka za lokalnu državu, koji se objavljuju tromjesečno.

Slika 5. Fizički obujam građevinskih radova

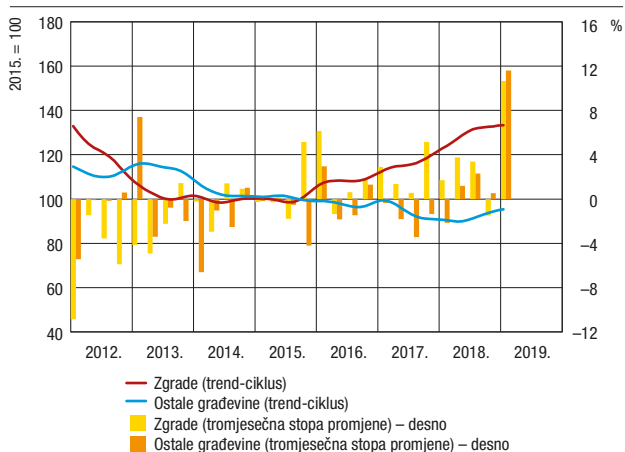
Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2019. odnosi se na siječanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Pokazatelji potrošačkog i poslovnog optimizma standardizirane desezonirane vrijednosti

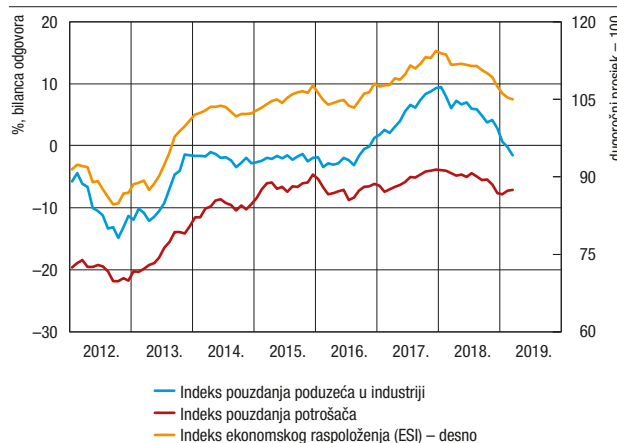
Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 6. Zgrade i ostale građevine

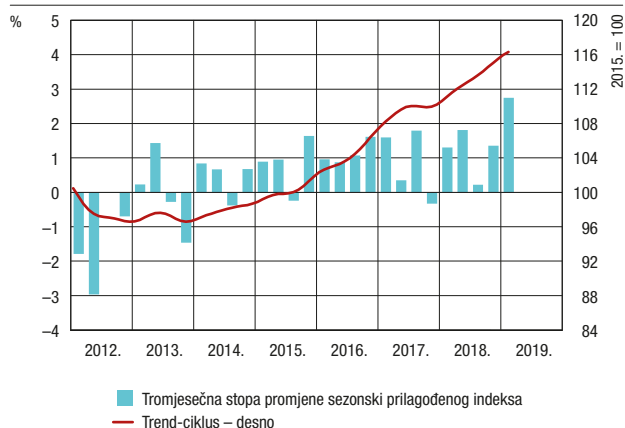
Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2019. odnosi se na siječanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u sezonski prilagođene serije

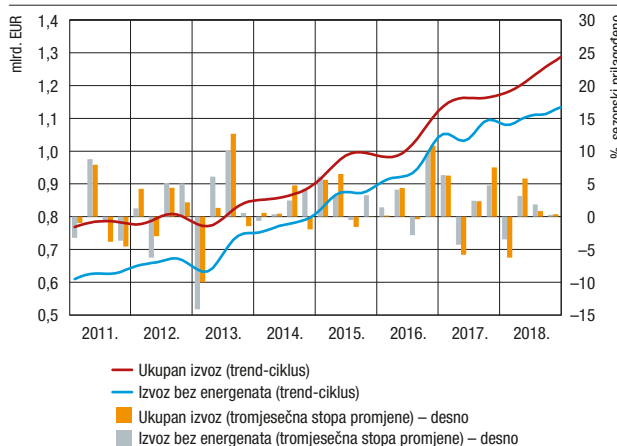
Napomena: Podaci zaključno s ožujkom 2019.
Izvor: Eurostat

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

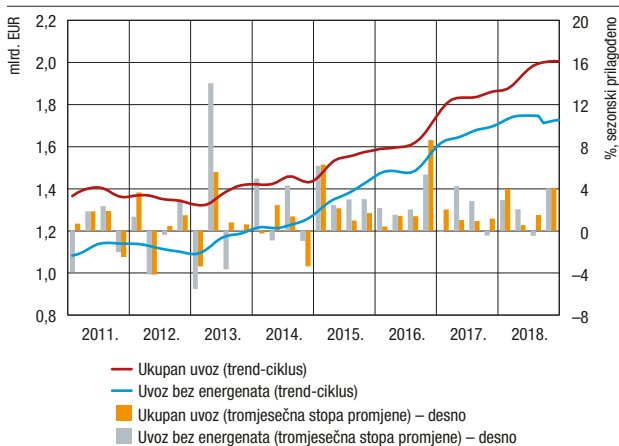
Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2019. odnosi se na siječanj i veljaču.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 10. Robni izvoz (fob)

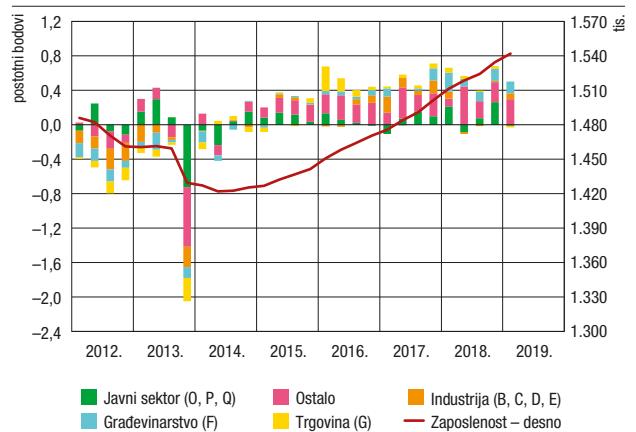

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 11. Robni uvoz (cif)

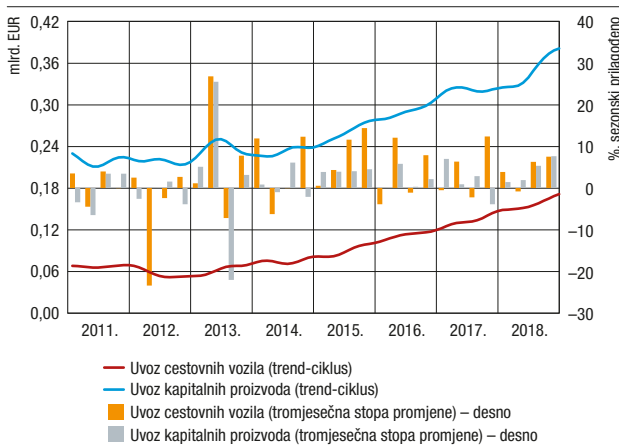
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 14. Zaposlenost po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

Napomena: Podaci za prvo tromjesečje 2019. odnose se na siječanj i veljaču.

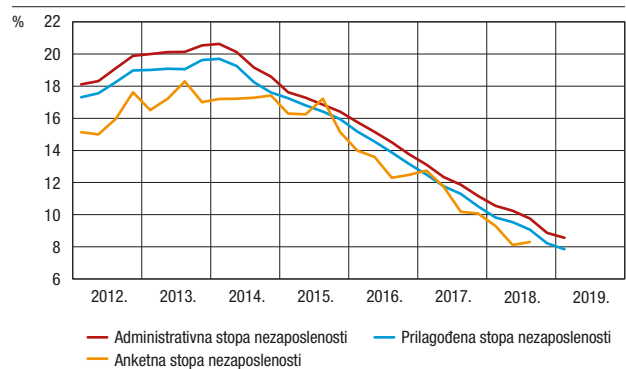
Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 12. Uvoz kapitalnih proizvoda i cestovnih vozila (cif)

Napomena: Uvoz kapitalnih proizvoda odnosi se na odsjeke SMTK-a 71 – 77.

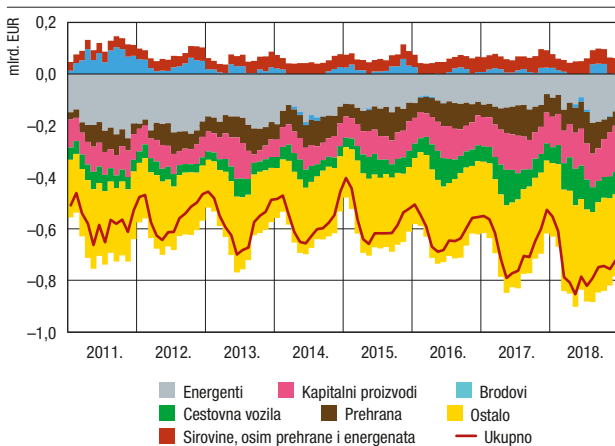
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 15. Stope nezaposlenosti
sezonski prilagođeni podaci

Napomene: Pri izračunu administrativne stope nezaposlenosti od siječnja 2015. uzimaju se podaci o zaposlenosti prikupljeni iz obrasca JOPPD. Prilagođena stopa nezaposlenosti procjena je HNB-a i računa se kao udio broja administrativno nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (nezaposlene osobe i osiguranici HZMO-a). Podaci za prvo tromjesečje 2019. odnose se na siječanj i veljaču.

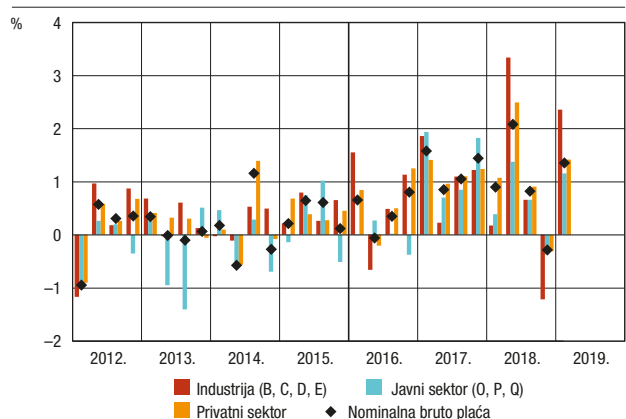
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 13. Saldo robne razmjene

Napomena: Serije su prikazane kao tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka.

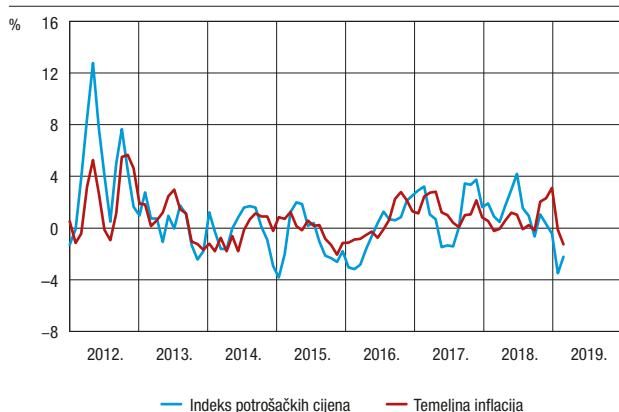
Izvor: DZS

Slika 16. Prosječna nominalna bruto plaća po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, tromjesečna stopa promjene

Napomena: Podaci o prosječnoj nominalnoj bruto plaći po djelatnostima odnose se na podatke prikupljene iz obrasca RAD-1, a od siječnja 2016. na podatke prikupljene iz obrasca JOPPD. Podaci za prvo tromjesečje 2019. odnose se na siječanj i veljaču.

Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

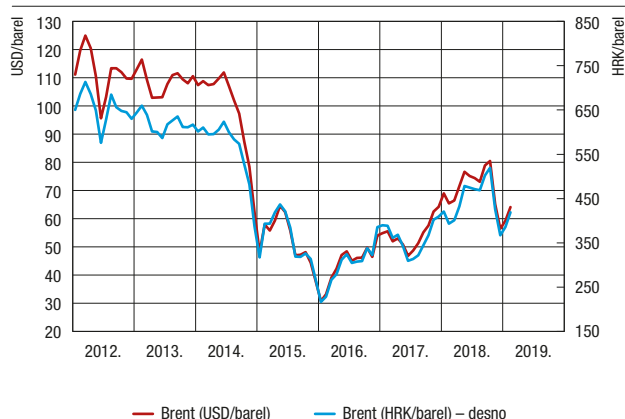
Slika 17. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^a

^a Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.

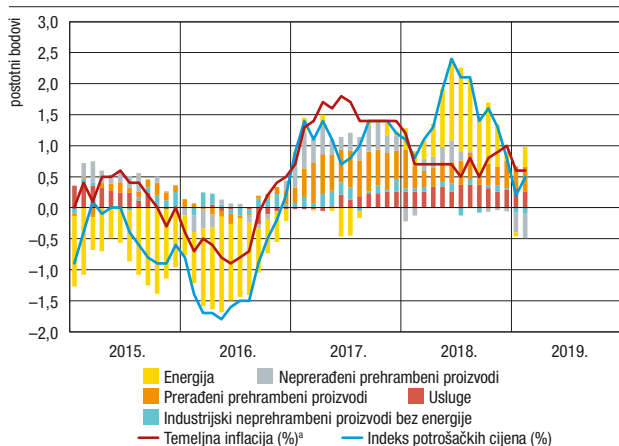
Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 19. Cijene sirove nafte (Brent)

Izvori: Bloomberg; izračun HNB-a

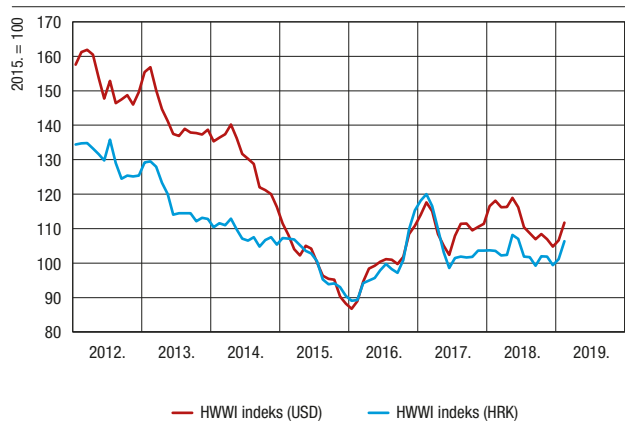
Slika 18. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenata inflaciji potrošačkih cijena

^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i energije ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 20. HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata)

Izvori: HWWI; izračun HNB-a

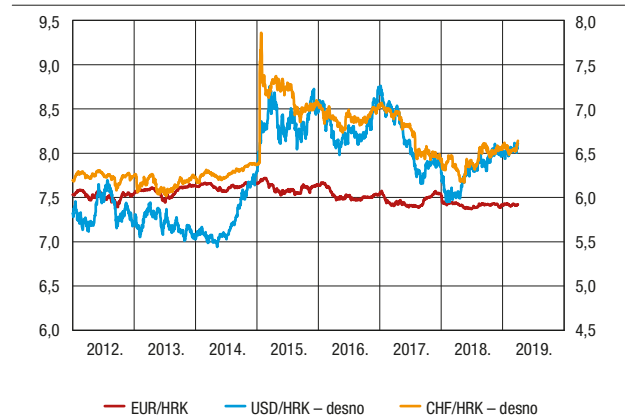
Tablica 1. Cjenovni pokazatelji
godišnje i mjesečne stope promjene

	Godišnje stope		Mjesečne stope	
	I.19.	II.19.	II.18.	II.19.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	0,2	0,5	-0,1	0,2
Energija	-0,4	1,9	-0,5	1,7
Neprerađeni prehrambeni proizvodi	-3,5	-4,2	1,6	0,9
Prerađeni prehrambeni proizvodi	1,5	1,7	-0,5	-0,3
Industrijski neprerađeni proizvodi bez energije	-0,3	-0,4	-0,1	-0,2
Usluge	1,2	1,0	0,0	-0,2
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	0,6	0,6	-0,2	-0,2
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	0,5	1,6	-0,5	0,5
Cijene sirove nafte Brent (USD)	-14,1	-2,0	-5,2	8,2
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energenata, u USD)	-8,5	-5,4	1,4	4,8

Napomena: Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

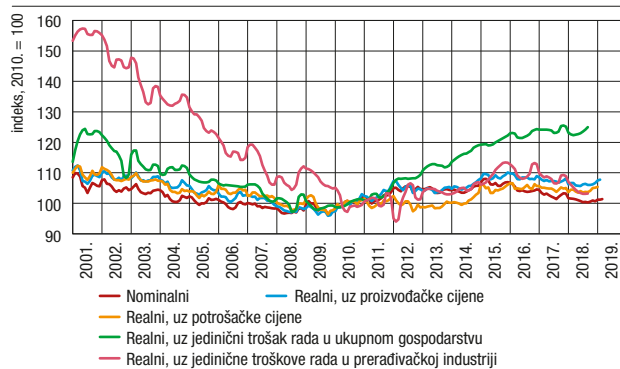
Izvori: DZS; Bloomberg; HWWI

Slika 21. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku
srednji tečaj HNB-a

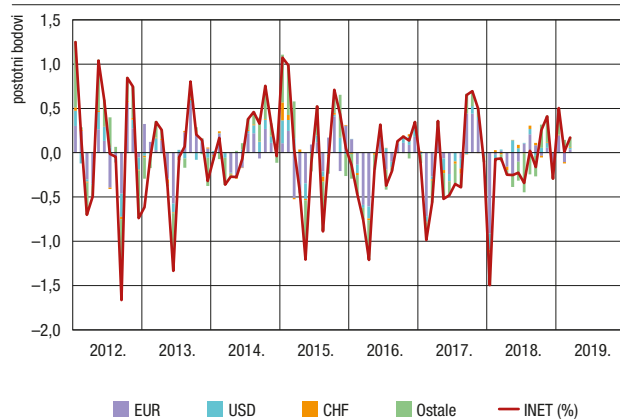
Izvor: HNB

Slika 22. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na ukupnom tržištu. Jedinični trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izražena kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinične troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označava efektivnu aprecijaciju kune.

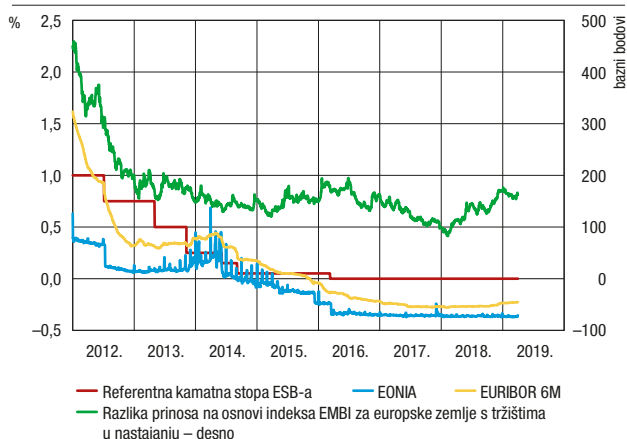
Izvor: HNB

Slika 23. Doprinosi^a pojedinih valuta mjesečnoj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)

^a Negativne vrijednosti označuju doprinosi aprecijaciji INET-a.

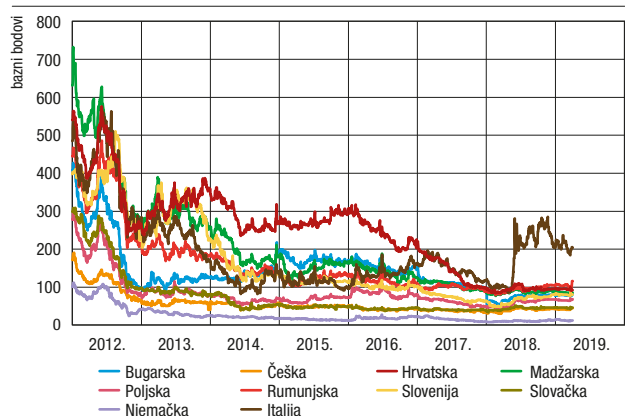
Izvor: HNB

Slika 24. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

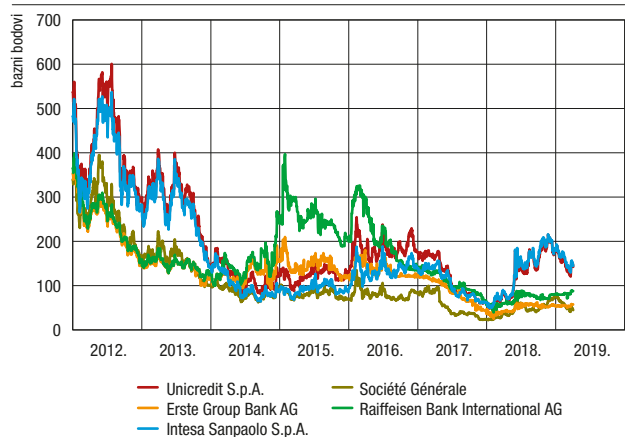
Slika 25. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

Izvor: S&P Capital IQ

Slika 26. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabrane banke majke domaćih banaka

Izvor: S&P Capital IQ

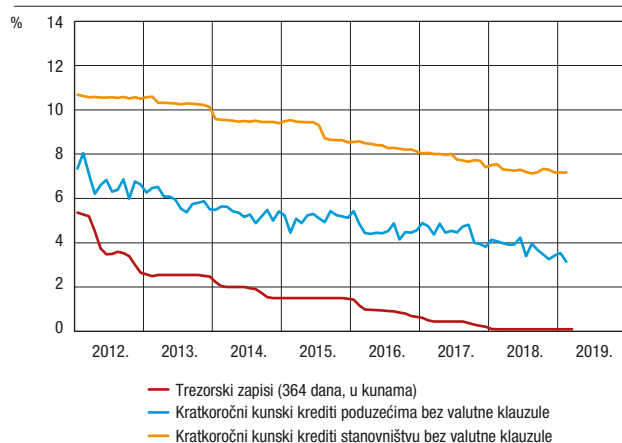
Slika 27. Kamatne stope kotirane na međubankovnom tržištu (ZIBOR 3 mj.)

mjesečni prosjeci jednostavnih dnevnih prosjeka kotacija banaka

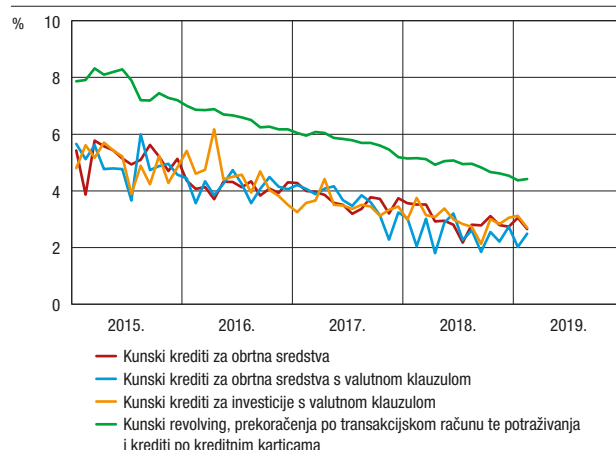
Izvor: HNB

Slika 28. Kratkoročni troškovi financiranja u kunama bez valutne klauzule

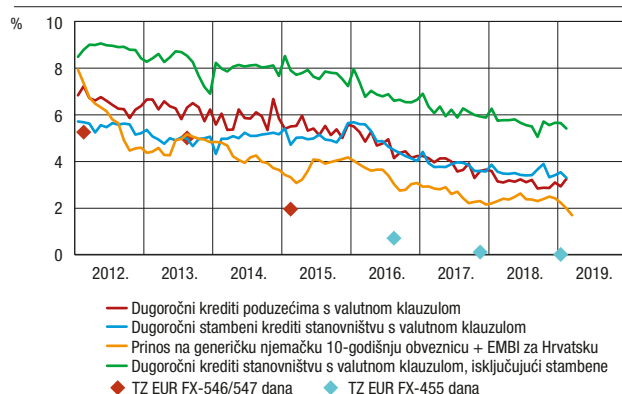
Izvori: MF; HNB

Slika 31. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima

Izvor: HNB

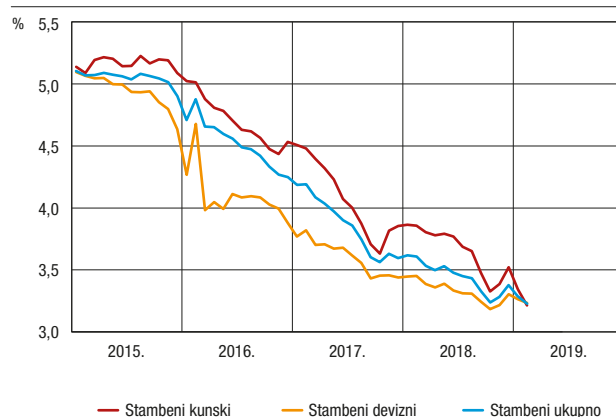
Slika 29. Dugoročni troškovi financiranja u kunama s valutnom klauzulom i devizama

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

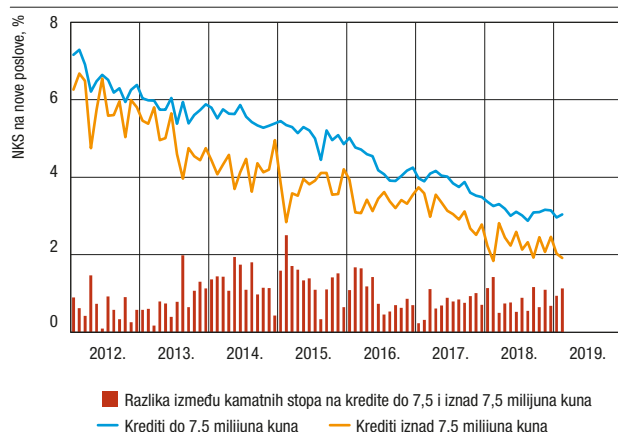
Izvori: MF; Bloomberg; HNB

Slika 32. Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite stanovništvu

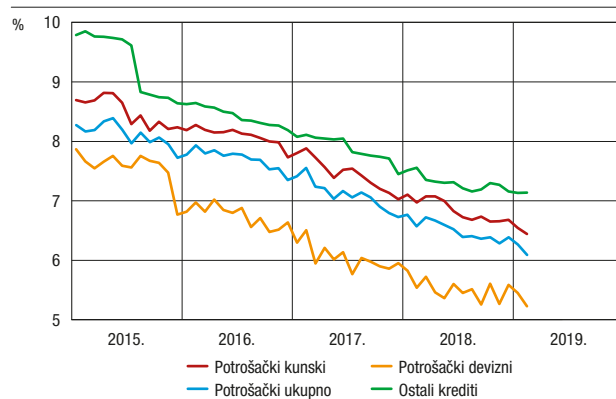
Izvor: HNB

Slika 30. Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim društvima prema iznosu

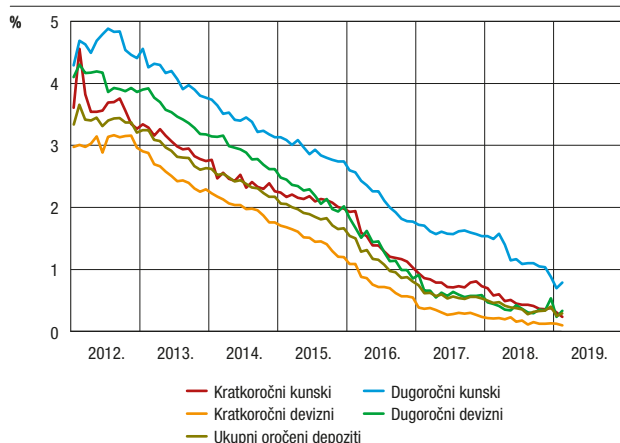
Izvor: HNB

Slika 33. Kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke i ostale kredite stanovništvu

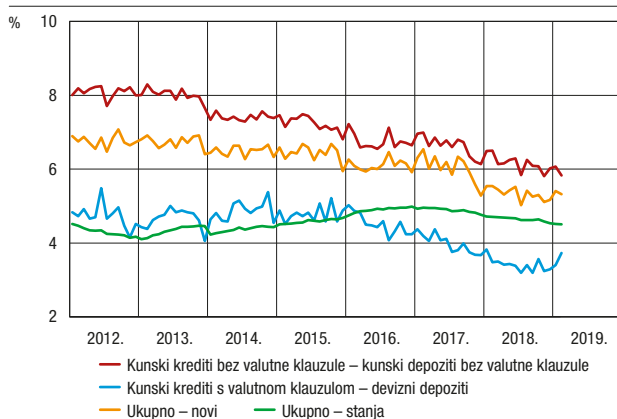

Napomena: Potrošački krediti uključuju ukupne kredite stanovništvu, osim stambenih i ostalih. Ostali krediti stanovništvu uključuju kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, revolving kredite te potraživanja s osnove kartica s odgodom plaćanja (engl. *charge card*) te su gotovo isključivo kunski.

Izvor: HNB

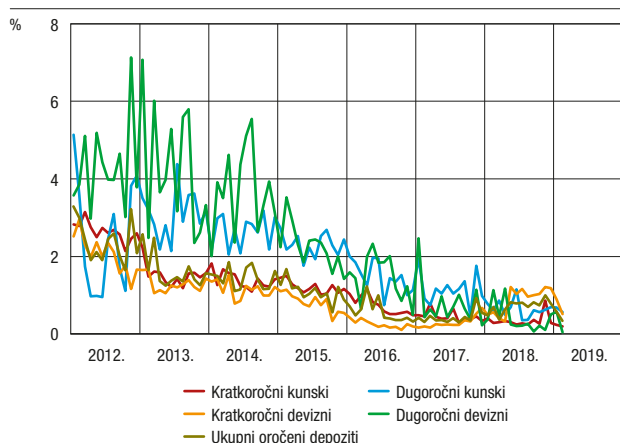
Slika 34. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

Izvor: HNB

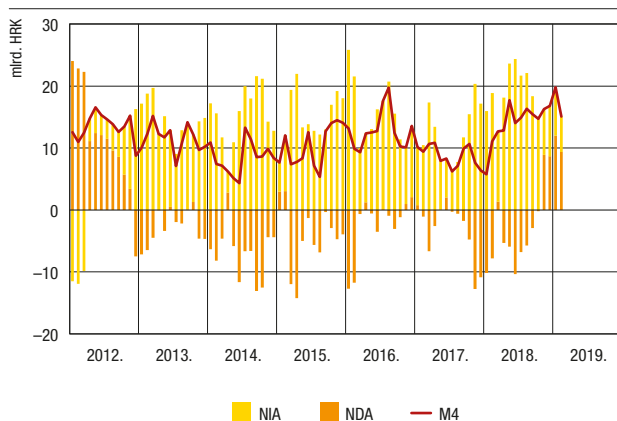
Slika 37. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne imovine kreditnih institucija).

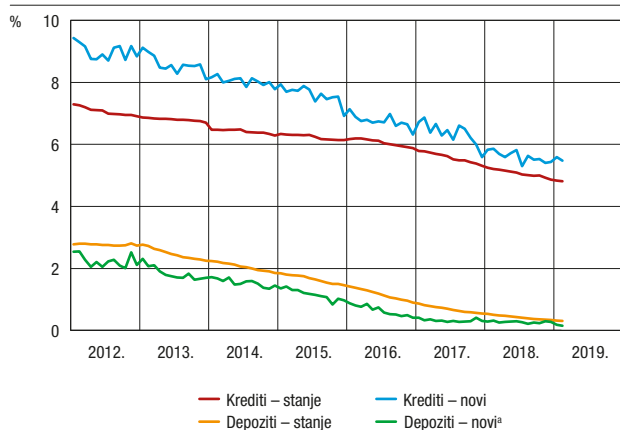
Izvor: HNB

Slika 35. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

Izvor: HNB

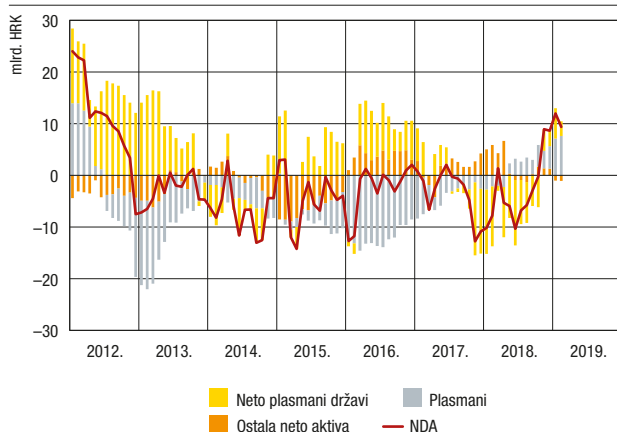
Slika 38. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4) apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

Izvor: HNB

Slika 36. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

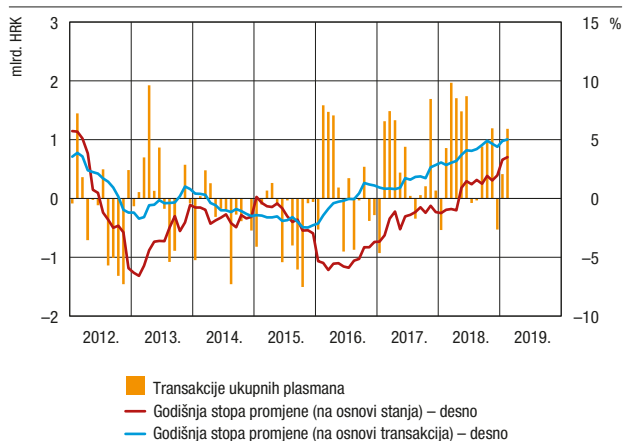
^a Za oročene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.

Izvor: HNB

Slika 39. Neto domaća aktiva, struktura apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

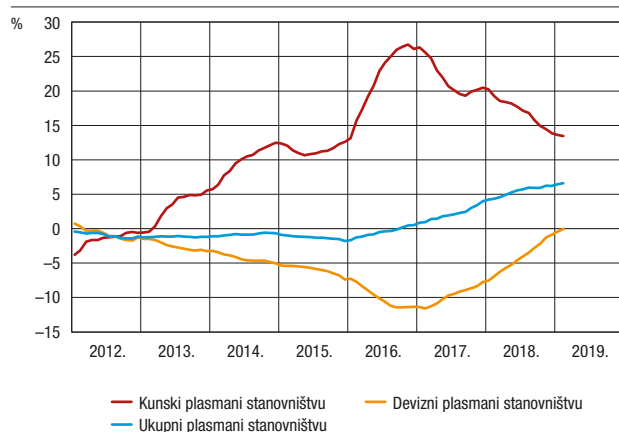
Izvor: HNB

Slika 40. Plasmani

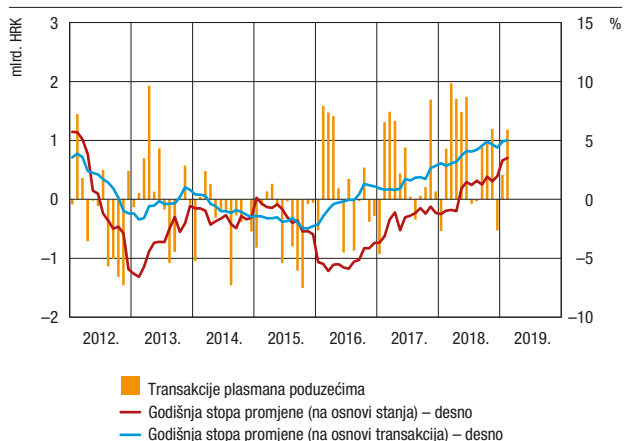
Izvor: HNB

Slika 43. Godišnje stope promjene plasmana stanovništvu na osnovi transakcija

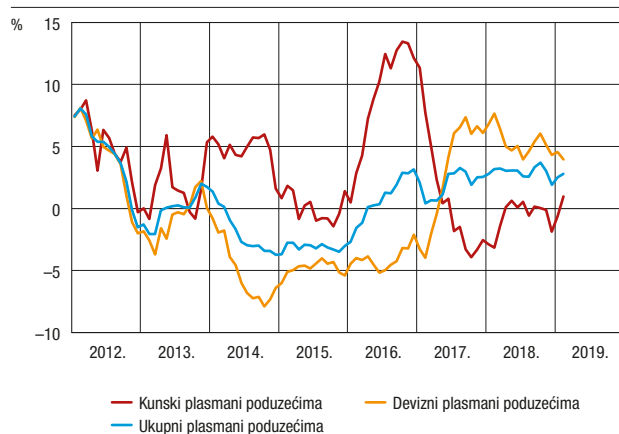
Izvor: HNB

Slika 41. Plasmani poduzećima

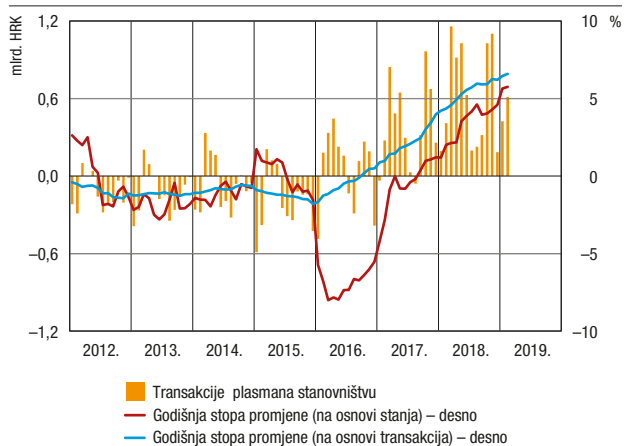
Izvor: HNB

Slika 44. Godišnje stope promjene plasmana poduzećima na osnovi transakcija

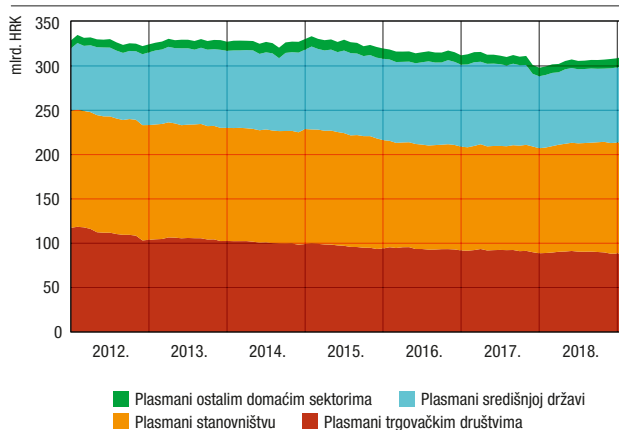
Izvor: HNB

Slika 42. Plasmani stanovništvu

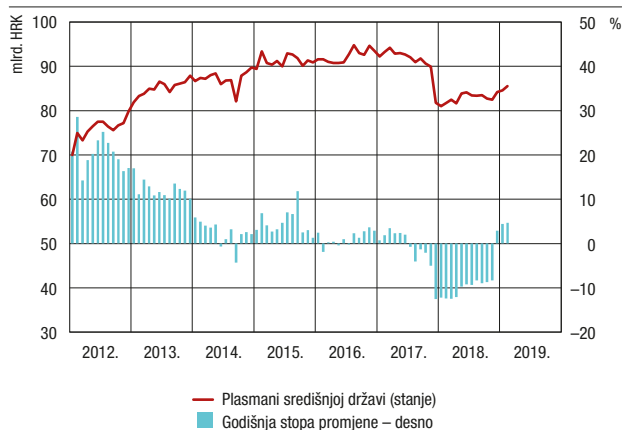

Izvor: HNB

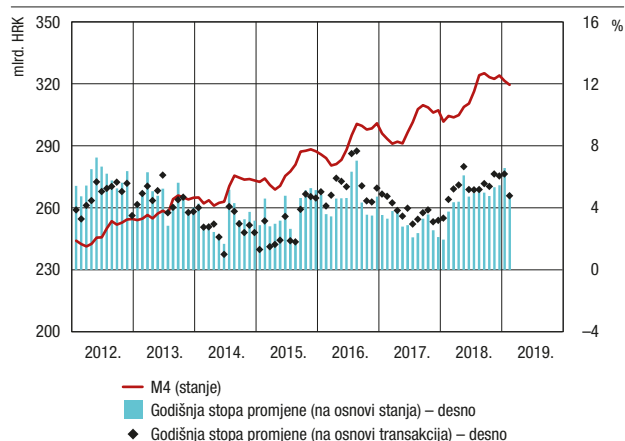
Slika 45. Struktura plasmana kreditnih institucija

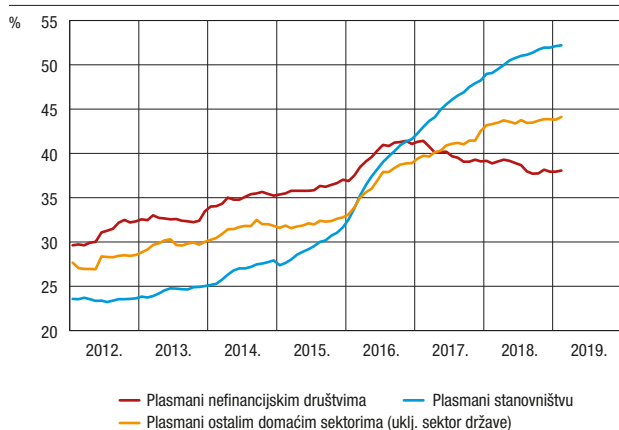
Izvor: HNB

Slika 46. Plasmani kreditnih institucija i novčanih fondova središnjoj državi

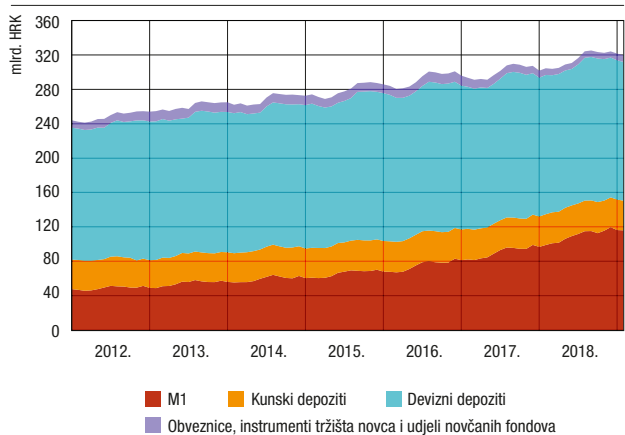
Izvor: HNB

Slika 49. Ukupna likvidna sredstva (M4)

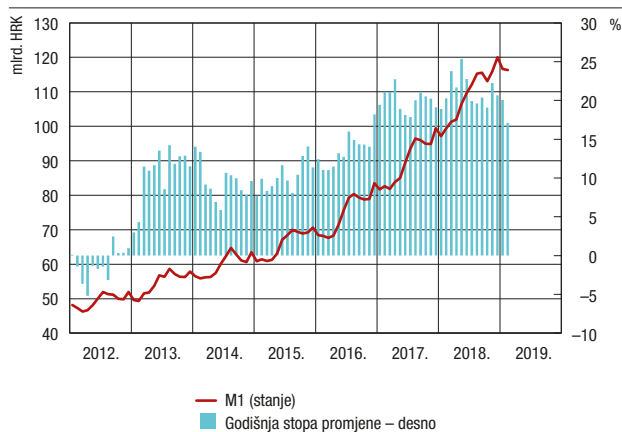
Izvor: HNB

Slika 47. Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima sektora

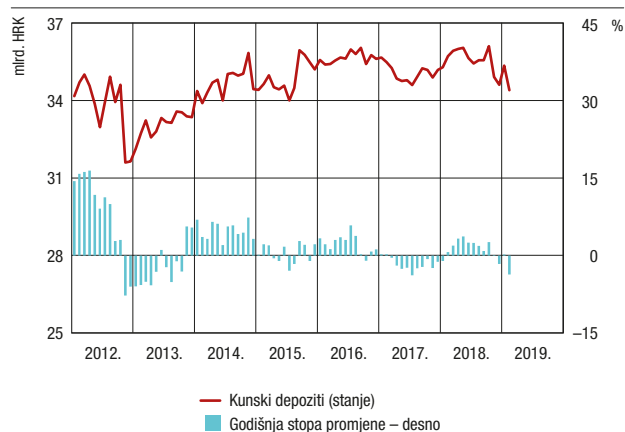
Izvor: HNB

Slika 50. Struktura monetarnog agregata M4

Izvor: HNB

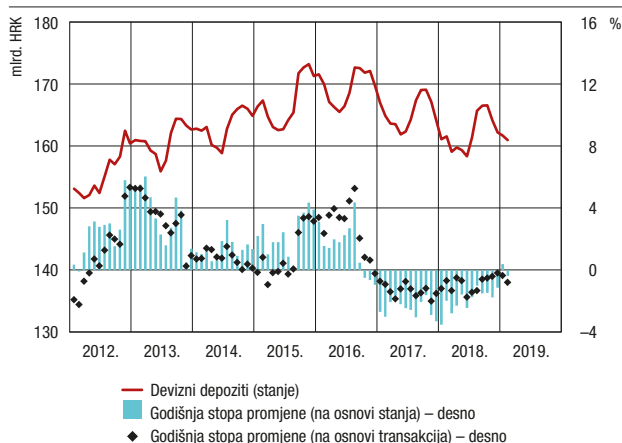
Slika 48. Novčana masa

Izvor: HNB

Slika 51. Kunski štedni i oročeni depoziti

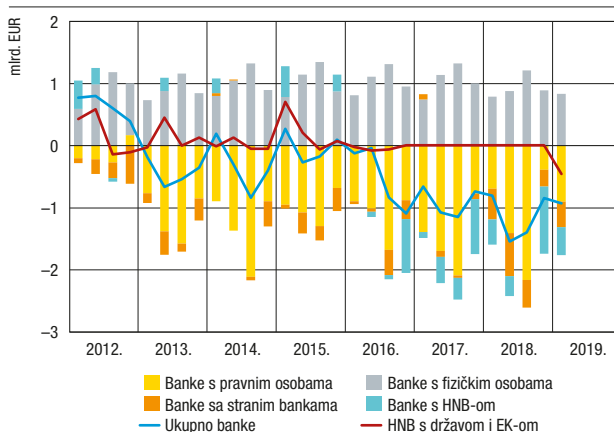
Izvor: HNB

Slika 52. Devizni depoziti

Izvor: HNB

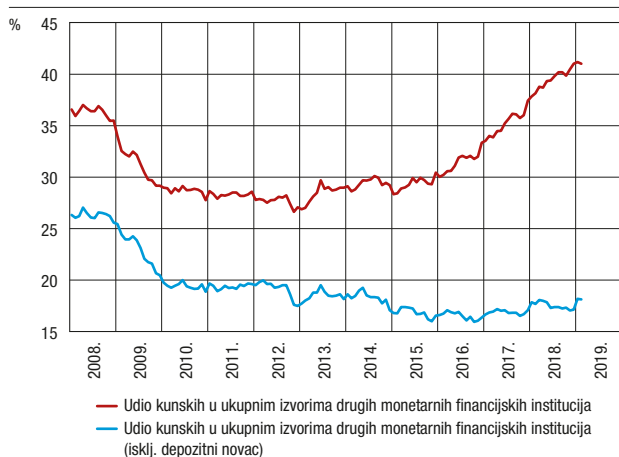
Slika 55. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

Napomena: Pozitivne vrijednosti označuju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu.

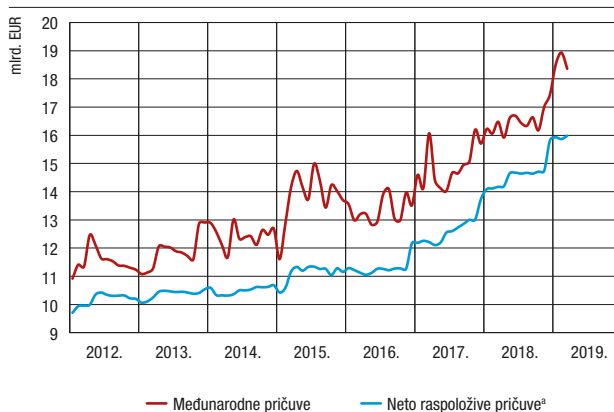
Izvor: HNB

Slika 53. Udio kunskih izvora

Izvor: HNB

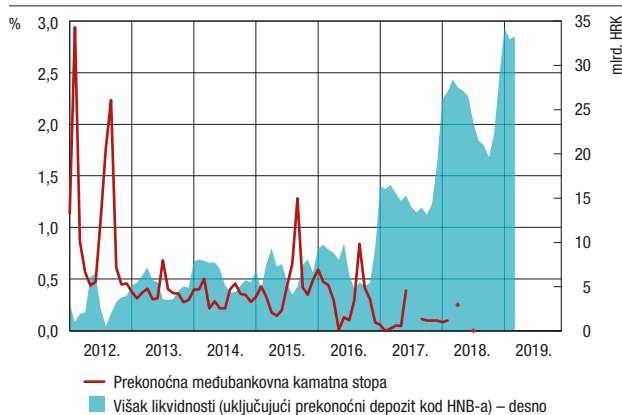
Slika 56. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke tekući tečaj

* NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

Izvor: HNB

Slika 54. Likvidnost banaka i prekonoćna međubankovna kamatna stopa

Napomena: Višak likvidnosti jest razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve.

Izvor: HNB

Tablica 2. Platna bilanca^a

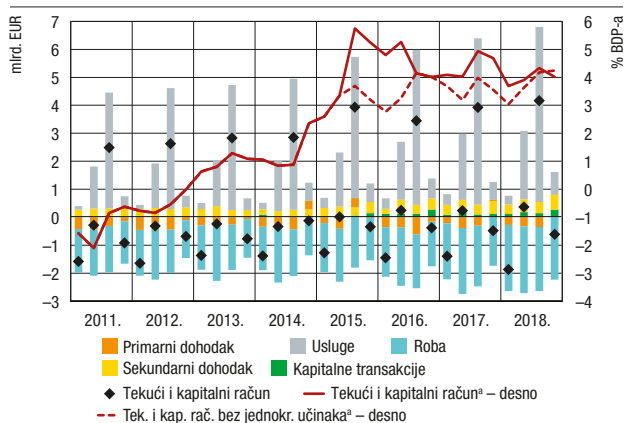
preliminarni podaci, u milijunima eura

	2017.	2018.	Indeksi	
			2017./2016.	2018./2017.
Tekuće transakcije	1.794,9	1.354,4	148,9	75,5
Kapitalne transakcije	501,6	710,8	75,2	141,7
Financijske transakcije (bez pričuve)	-954,1	-119,0	-58,9	12,5
Međunarodne pričuve HNB-a	2.593,1	1.545,0	—	59,6
Neto pogreške i propusti	-657,5	-639,3	127,3	97,2

Napomena: Prema 6. izdanju Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6)

Izvor: HNB

Slika 57. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu

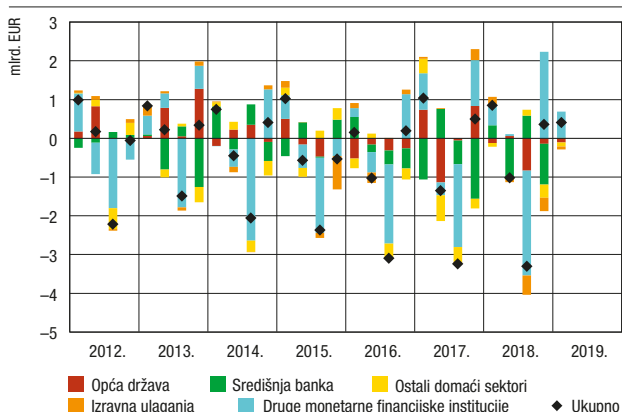

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski franak u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017. i 2018.

Izvor: HNB

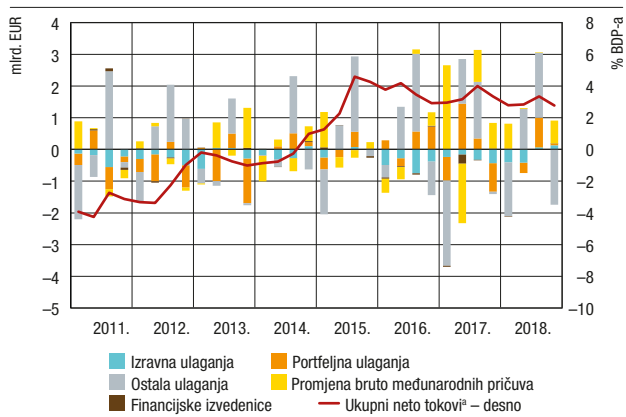
Slika 60. Transakcije neto inozemnog duga

Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Neto inozemni dug jest bruto inozemni dug umanjeno za dužnička potraživanja prema inozemstvu. Podaci za prvo tromjesečje 2019. odnose se na siječanj.

Izvor: HNB

Slika 58. Tokovi na financijskom računu prema vrsti ulaganja

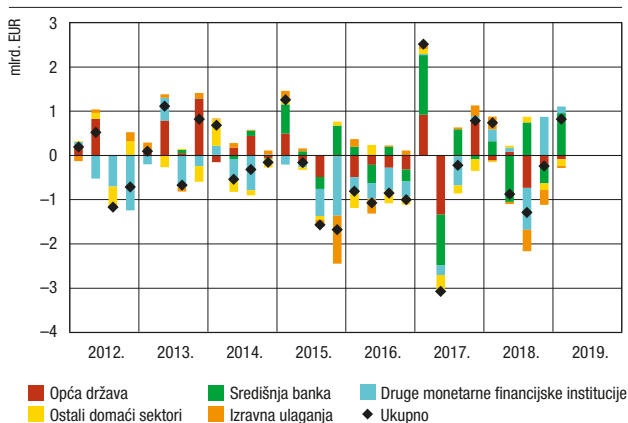

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo (uključujući i rast međunarodnih pričuva).

Izvor: HNB

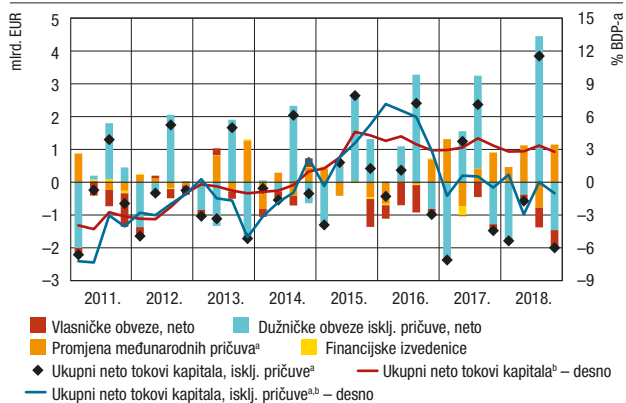
Slika 61. Transakcije bruto inozemnog duga

Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Podaci za prvo tromjesečje 2019. odnose se na siječanj.

Izvor: HNB

Slika 59. Tokovi na financijskom računu prema vlasničko-dužničkom odnosu

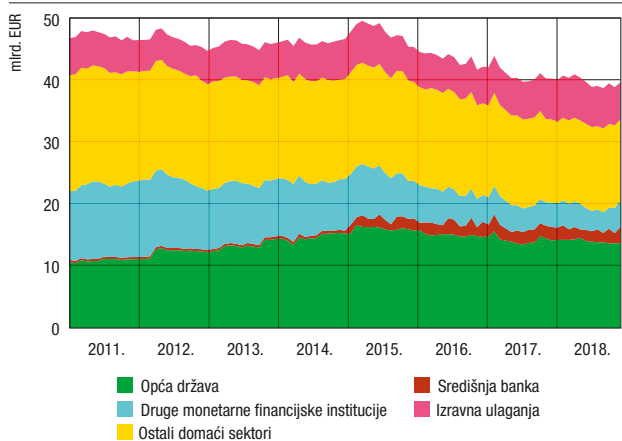
^a Promjena bruto međunarodnih pričuva umanjena je za inozemne obveze HNB-a.

^b Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo. Neto tokovi jesu razlika između promjene sredstava i obveza.

Izvor: HNB

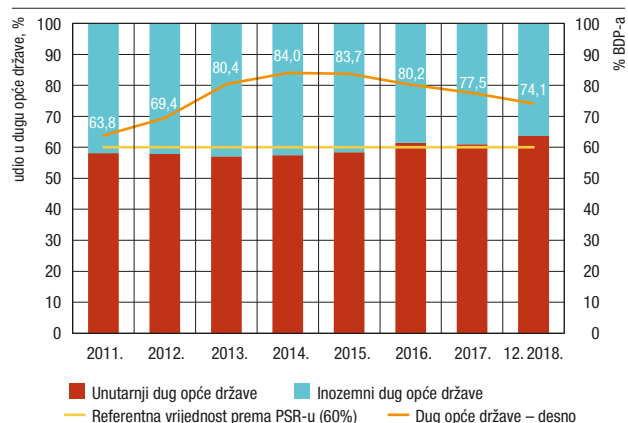
Slika 62. Bruto inozemni dug na kraju razdoblja

Napomena: Podaci zaključno sa siječnjem 2019.

Izvor: HNB

Slika 63. Dug opće države

Napomena: Za izračun relativnog pokazatelja korišten je nominalni BDP za posljednja četiri dostupna tromjesečja.

Izvor: HNB

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države

prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I.–IX. 2017.	I.–IX. 2018.
Ukupni prihodi	123.357	131.145
Izravni porezi	15.868	17.046
Neizravni porezi	53.895	57.505
Socijalni doprinosi	32.137	33.633
Ostalo	21.457	22.961
Ukupni rashodi	121.733	124.584
Socijalne naknade	42.687	43.643
Subvencije	4.212	4.094
Kamate	7.345	7.269
Naknade zaposlenicima	30.243	31.704
Intermedijarna potrošnja	21.667	22.606
Investicije	7.236	6.210
Ostalo	8.342	9.058
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (–)	1.624	6.561

Izvori: Eurostat; DZS

Tablica 4. Neto zaduživanje konsolidirane središnje države

prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	I.–XI. 2017.	I.–XI. 2018.
1. Prihodi	129.322	136.049
2. Prodaja nefinancijske imovine	592	504
3. Rashodi	122.743	126.510
4. Nabava nefinancijske imovine	2.833	3.292
5. Neto zaduživanje (1 + 2 – 3 – 4)	4.338	6.751

Izvori: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države

u milijunima kuna

	I.–XII. 2017.	I.–XII. 2018.
Ukupna promjena duga	1.550	–1.532
Promjena unutarnjeg duga	–392	6.991
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	–124	–721
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	10.791	7.022
– Krediti	–10.959	781
Promjena inozemnog duga	1.942	–8.524
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	137	–145
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	3.358	–4.230
– Krediti	–1.552	–4.148
Dodatak:		
Promjena ukupno izdanih jamstava	348	–2.746

Izvor: HNB

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod
BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BEA	– Ured SAD-a za ekonomske analize (engl. <i>U. S. Bureau of Economic Analysis</i>)
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
BZ	– blagajnički zapisi
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depoziti
d. n.	– drugdje nespomenuto
DZS	– Državni zavod za statistiku
EK	– Europska komisija
EMU	– Ekonomska i monetarna unija
engl.	– engleski
ESB	– Europska središnja banka
EU	– Europska unija
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)
fik.	– fiksni
FISIM	– posredno mjerene naknade za uslugu financijskog posredovanja
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
HAC	– Hrvatske autoceste
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HPB	– Hrvatska poštanska banka
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)
Ina	– Industrija nafte d.d.
ind.	– industrijski
IPC	– indeks potrošačkih cijena
JTR	– jedinični troškovi rada
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
NDA	– neto domaća aktiva
NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)
OP	– obvezna pričuva

PDV	– porez na dodanu vrijednost
potr.	– potrošnja
PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Produce Price Index</i>)
PSR	– Pakt o stabilnosti i rastu
RH	– Republika Hrvatska
SDR	– posebna prava vučenja
SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
tis.	– tisuća
T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
TZ	– trezorski zapisi
val.	– valutni

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka

Znakovi

–	– nema pojave	Ø	– prosjek
....	– ne raspolaže se podatkom	a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere	*	– ispravljen podatak
		()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak